

JAKOŚĆ OFERTY SZKOLENIOWEJ W BADANIACH BKL

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI ANALIZ JAKOŚCI OFERTY
SZKOLENIOWEJ NA PODSTAWIE RAPORTU „KSZTAŁCENIE PO
SZKOLE” K. TUREK, B. WOREK, PARP, WARSZAWA, 2015.

Przygotowała: Beata Michorowska

Badania realizowane w projekcie Bilans Kapitału Ludzkiego (BKL) odnoszą się do jakości oferty szkoleniowej firm i instytucji szkoleniowych przede wszystkim od strony podaży, czyli podmiotów świadczących te usługi. Obraz ten uzupełniają od strony popytowej spostrzeżenia pracodawców, a także opinie osób indywidualnych.

Formy kształcenia

Rok 2014 nie przyniósł większych zmian w zakresie oferowanych przez firmy i instytucje szkoleniowe form kształcenia. Najpopularniejszą formą nadal pozostają szkolenia i kursy. Podobnie jak w latach poprzednich, krótsze formy kształcenia, czyli szkolenia, były oferowane znacznie częściej niż kursy.

Tematyka szkoleniowa

Spośród czternastu ogólnych kategorii tematyki szkoleniowej niezmiennie od pierwszej edycji badania pierwszą pozycję zajmują tzw. szkolenia miękkie, związane z rozwojem osobistym i rozwojem kompetencji ogólnych. W 2014 r. szkolenia z zakresu takiej tematyki znajdowały się w ofercie 32% badanych instytucji i firm szkoleniowych. Niewiele mniej podmiotów (28%) oferowało możliwość szkolenia się i korzystania z doradztwa w zakresie zarządzania. W 2014 r. na rynku łatwo było też znaleźć ofertę z zakresu marketingu, handlu i obsługi klienta, księgowości i finansów, usług osobistych i szeroką gamę szkoleń dla kierowców.

Pięć najrzadziej występujących obszarów tematycznych w ofercie szkoleniowej, podobnie jak w poprzednich latach, w 2014 r. to: ochrona środowiska, magazynowanie i logistyka, tematyka administracyjno-biurowa, usługi finansowe i nieruchomości oraz mechanika i naprawa pojazdów.

Działania projakościowe

V edycja badania firm i instytucji szkoleniowych BKL nie wskazuje na zmiany dotyczące działań projakościowych w sektorze szkoleniowym. W latach 2010–2014 nie odnotowano większych

zmian ani w odsetku firm legitymujących się certyfikatem jakości, ani w zakresie stowarzyszenia się, ani też w zakresie oceny jakości zajęć czy działań podejmowanych na rzecz rozwoju szkolących.

Co więcej, 2014 r. przynosi zauważalne spadki wartości niektórych wskaźników: o 5 punktów procentowych mniej firm i instytucji posiada akredytację lub certyfikat jakości (spadek z 33% w 2013 r. do 28% w 2014 r.). Mniej podmiotów przynależy do izb i stowarzyszeń (spadek o 7 punktów procentowych, z 30% w 2013 r. do 23% w 2014 r.). Mniej firm i instytucji szkoleniowych zadeklarowało ocenę jakości zajęć (spadek o 4 punkty procentowe, z 94% w 2013 r. do 90% w 2014 r.). Może to być konsekwencją większego udziału firm mikro w badanej próbie, ale może też wskazywać na odbijające się na jakości trudności, jakich doświadcza sektor.

Podobnie jak w poprzednich latach, **certyfikaty jakości** posiadają najczęściej firmy i instytucje specjalizujące się w zagadnieniach związanych z budownictwem i przemysłem. Jednak w 2014 r. posiadanie takich certyfikatów zadeklarowała mniej niż połowa przedstawicieli badanych instytucji (45% w stosunku do 57% w 2013 r.). Powyżej 30% firm i instytucji legitymujących się posiadaniem certyfikatu jakości można też znaleźć wśród podmiotów specjalizujących się w szkoleniach kierowców (40%), w tematyce związanej z informatyką (34%), księgowością i finansami (31%). Najmniejsze odsetki podmiotów posiadających akredytację lub certyfikat jakości odnotowano natomiast wśród firm i instytucji specjalizujących się w tematyce związanej z rozwojem osobistym oraz w tematyce prawnej (po 22%).

Najpowszechniej występującymi certyfikatami są certyfikaty jakości ISO – posiadało je 42% spośród tych firm i instytucji szkoleniowych, które deklarowały posiadanie jakiegokolwiek certyfikatu (28% ogółu badanych firm i instytucji). Posiadanie akredytacji kuratorium oświaty zadeklarowało 28% podmiotów posiadających jakąkolwiek formę akredytacji bądź certyfikatu. Pozostałe rodzaje certyfikatów były wskazywane znacznie rzadziej: 5% przedstawicieli firm i instytucji posiadających certyfikaty zadeklarowało, że ma różnego rodzaju zewnętrzne potwierdzenie jakości świadczonych przez siebie usług (np. certyfikat Rzetelna Firma).

Za formę akredytacji badani przedstawiciele firm i instytucji szkoleniowych uznają też wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS) czy deklarację przestrzegania Kodeksu Dobrych Praktyk Polskiej Izby Firm Szkoleniowych (PIFS). Pozostałe kategorie certyfikatów związane są ze specyfiką prowadzonej działalności: np. certyfikaty dla firm informatycznych, językowych, specjalizujących się w szkoleniach dla kierowców.

V edycja badań BKL nie przyniosła informacji o większych zmianach w zakresie stosowanych metod **oceny efektów kształcenia**. Najczęściej wykorzystuje się w tym celu ankiety na zakończenie zajęć (87%), nieformalne rozmowy z uczestnikami szkoleń (83%), sprawdzian umiejętności uczestników zajęć (78%). Można stwierdzić, że samoocena sektora pod względem prowadzonych w nim działań służących ocenie jakości oferowanych usług jest wysoka.

O wyborze metody oceny efektów kształcenia decyduje przede wszystkim specyfika tematyki, której dotyczy kurs czy szkolenie. Firmy lub instytucje specjalizujące się w tematyce motoryzacyjnej najrzadziej stosują jakiegokolwiek ankiety ewaluacyjne, najczęściej natomiast egzaminy wewnętrzne i zewnętrzne. Szkoły językowe z kolei znacznie częściej niż pozostałe instytucje wykorzystują ankiety ewaluacyjne w trakcie trwania zajęć, aby móc zmodyfikować

zakres czy formę uczenia. Podmioty specjalizujące się w szkoleniu i doradztwie z zakresu zarządzania wyróżniają się natomiast pod względem częstości stosowania wszystkich typów ankiet ewaluacyjnych. Często stosują też metody jakościowe do ocen efektów kształcenia, a także przeprowadzają nieformalne rozmowy z zamawiającymi szkolenia.

W problematyce jakości usług szkoleniowych ważne miejsce zajmuje **diagnoza potrzeb klientów i dostosowanie zakresu merytorycznego i form kształcenia do oczekiwań i możliwości grupy docelowej**. Nieformalne rozmowy z zamawiającymi kursy czy szkolenia stosuje 76% badanych firm i instytucji szkoleniowych. Względnie najrzadziej stosowaną metodą jest przeprowadzanie przed szkoleniem ankiety dotyczącej oczekiwań uczestników szkolenia, jednak i to narzędzie jest wykorzystywane przez 66% podmiotów diagnozujących potrzeby szkoleniowe klientów.

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2014 r. do najczęściej stosowanych metod **rozwoju szkolących** należą szkolenia wewnętrzne oraz zobowiązanie szkolących do samokształcenia. W 2014 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, na nieco mniejszą skalę wykorzystywano szkolenia wewnętrzne (spadek o 6 punktów procentowych, z 82% ogółu podmiotów inwestujących w rozwój kadr w 2013 r. do 76% w 2014 r.) oraz wyróżnienia i nagrody niefinansowe dla podnoszących kwalifikacje (spadek o 4 punkty procentowe, z 35% w 2013 r. do 31% w 2014 r.). Jednak zakres wykorzystania pozostałych instrumentów służących rozwojowi kadr nie zmienił się w tym czasie znacząco. Najrzadziej wykorzystywaną formą oddziaływania na poziom kompetencji trenerskich jest **odsunięcie od prowadzenia zajęć** osób, które swoich umiejętności nie rozwijają. Stosowanie tej metody w 2014 r. zadeklarowało więcej badanych niż w 2013 r. (wzrost o 8 punktów procentowych, z 13% w 2013 r. do 21% w 2014 r.).

Deklaracje dotyczące podejmowania działań służących rozwojowi szkolących pozostały od 2012 r. na tym samym poziomie: 63% badanych przedstawicieli firm i instytucji szkoleniowych stwierdziło, że takie działania są podejmowane.

Jakość szkoleń z punktu widzenia strony popytowej rynku

Jakość szkoleń z punktu widzenia pracodawców była zadowalająca. Gdyby możliwe było ponowne podjęcie decyzji o realizacji szkoleń, w zdecydowanej większości przypadków (78%) pracodawcy przyznali, że przeprowadziliby te same szkolenia. Kolejne 14% uznało, że dokonałoby innego wyboru z katalogu kursów i szkoleń, natomiast 10% było zdania, że efektywność pracowników nie wzrosła istotnie, więc lepsze byłoby zainwestowanie tych środków inaczej.

W badaniu ludności, jedynie 7% badanych uznało, że szkolenie, w którym uczestniczyli w ciągu ostatniego roku nie było im przydatne w pracy, 41% uznało je za raczej przydatne, a 52% za bardzo przydatne.

Ponadto, dla pracodawców, którzy nie szkolili pracowników, brak odpowiedniej oferty szkoleniowej był stosunkowo niewielkim problemem, na który wskazało 30% z nich. Większe znaczenie miały pozostałe kluczowe przyczyny niepodejmowania inwestycji w kapitał ludzki. Najczęściej podawanym powodem było zapewnienie, że pracownicy mają odpowiednie kompetencje (77%). W dalszej kolejności wskazywano na zbyt wysoki koszt szkoleń (48%),

kluczowe znaczenie innych inwestycji (43%) oraz brak czasu pracowników (40%). Dodatkowo jedna trzecia nieszkolących pracodawców miała problemy w określeniu potrzeb szkoleniowych.

Problemy i bariery rozwoju sektora

Wśród najczęściej wskazywanych (przez firmy szkoleniowe) problemów i barier rozwoju sektora szkoleniowego znalazły się takie kwestie, jak:

1. **jakość szkoleń**, do której, zdaniem przedstawicieli sektora, nie przywiązuje się należytej wagi przy określaniu warunków zamówień publicznych;
2. rozwiązania prawne, regulujące funkcjonowanie rynku czy wpływające na ten rynek;
3. **negatywny wpływ środków pomocowych UE** na rynek szkoleń;
4. dużą konkurencję na rynku szkoleniowym, kryzys, spadek popytu na szkolenia;
5. **problemy z dostępem do szkolących posiadających odpowiednie kompetencje.**

Problem w **ocenie jakości oferty szkoleniowej poprzez badanie BKL** wynika z ogólnego charakteru monitorowanych wskaźników. Istnieje zatem wyraźna potrzeba bardziej pogłębionych badań w tym zakresie.

Aneks

Jakość oferty szkoleniowej w projekcie BKL badamy w części III i IV kwestionariusza skierowanego do firm szkoleniowych, pytając:

1. Czy Państwa instytucja/firma posiada obecnie akredytację lub certyfikat jakości? (tak/nie);
2. Czy Państwa instytucja/firma jest formalnie członkiem jakiegoś stowarzyszenia czy izby skupiającej instytucje/ firmy związane z rynkiem szkoleniowym? (tak/nie);
3. Czy przeprowadzają Państwo diagnozę potrzeb szkoleniowych klientów? (tak/nie);
4. W jaki sposób przeprowadzają Państwo diagnozę potrzeb szkoleniowych klientów? (wszystkie sposoby);
5. Czy oceniają Państwo efekty przeprowadzanych zajęć/szkoleń/ kursów? (tak/nie);
6. W jaki sposób ocenicie Państwo efekty przeprowadzanych zajęć/szkoleń/kursów? (wszystkie sposoby);
7. Czy w Państwa instytucji/firmie, w poprzednim roku, podejmowano jakieś działania służące rozwojowi umiejętności osób prowadzących zajęcia/szkolenia/kursy? (tak/nie), (wszystkie sposoby);
8. Czy w ciągu najbliższych 12 miesięcy Państwa firma/instytucja zamierza podjąć działania mające na celu podwyższenie jakości świadczonych usług? (tak/nie), (wymienić planowane działania z listy + inne);

Pośrednio o jakość oferty szkoleniowej pytamy również pracodawców, za pomocą pytań z dedykowanego im kwestionariusza w części D:

1. Proszę się chwilę zastanowić nad efektami przeprowadzonych w ciągu poprzedniego roku kalendarzowego szkoleń, kursów. Gdyby mogliby Państwo zdecydować raz jeszcze to: (przeprowadziliby te same/wybraliby inne, ponieważ efektywność pracowników nie wzrosła istotnie/zainwestowaliby te środki inaczej);
2. Dlaczego nie zdecydowali się Państwo na przeprowadzenie kursów, szkoleń czy innych form dokształcania dla pracowników? (m.in.: brak oferty dostosowanej do naszych potrzeb).

oraz ludność w części D właściwego kwestionariusza:

1. Jak Pan(i) ocenia przydatność dla własnego rozwoju zawodowego ostatnio odbytego szkolenia/kursu czy innej formy dokształcania? (skala od bardzo przydatna do w ogóle nie przydatna);